

כ"ח בשבט תשפ"א, 10.2.2021

גיליון מס' 747

פרשת משפטים

מי אוהב את השמיטה?

מאת הרב משה שפטר, כפר עציון

"וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת אֲרֶצְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. וְהִשְׁבִּיעַת תִּשְׁמְטָנָהּ וְנִטְשָׁתָהּ וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ וַיִּתְּרֶם תֹּאכַל חֵיט הַשְּׂדֵה כִּן תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזִיתְךָ". (שמות כ"ג, י-יא).

הציווי הראשון על השמיטה בתורה מציין שהנהגים מהשמיטה הם האביונים וחית השדה.

לעומת זאת, בפרשת בהר, מציינת התורה נהגים אחרים:

"וְהִיְתָה שִׁבְתְּ הָאָרֶץ לָכֶם לֹא אֲכַלְהָ לָךְ וְלַעֲבָדְךָ וְלַאֲמָתְךָ וְלַשְׂכִּירְךָ וְלַתּוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ. וּלְבַהֲמֹתְךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תְּהִיָּה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֵאמֹל". (ויקרא כ"ה, ו-ז).

שבת הארץ מיועדת לכם לאכלה, לאדם ולמעגלים הנסמכים עליו.

על סתירה זו עמד מדרש הלכה לספר שמות, המכילתא דר' ישמעאל:

"כיצד יתקיימו שני מקראות הללו?"

כשהפירות מרובין הכל אוכלין, כשהפירות מעוטין, 'לך ולעבדך ולאמתך'.

רבי יהודה בן בתירא אומר: עד שלא הגיע שעת הביעור, מבערין אותה עניים ועשירים. הגיעה שעת הביעור, מבערין אותה עניים ולא עשירים" (מסכתא דכספא פרשה ג').

לפי הדעה הראשונה, כשהפירות מרובים כולם אוכלים, אך כשיש מחסור, יש עדיפות לבעל השדה. במצב זה גוברת הנחיית התורה בפרשת בהר.

ביעור פירות שביעית מתקיים בשעה שבה הפירות שנותרו בשדה אינם ראויים כבר לאכילה. מי שמחזיק ברשותו פירות שביעית צריך להפקיר אותם ולבערם מביתו.

לדעת ר' יהודה בן בתירא, עד שעת ביעור פירות שביעית, כולם אוכלים, ולאחר הביעור רק עניים (הלכה למעשה, עניים ועשירים שווים משעת הביעור). במצב זה גוברת הנחיית פרשת משפטים.

שנת השמיטה מבססת בנו את האמונה בחידוש העולם. בדומה לשביתה ביום השבת, אנו שובתים בשנה השביעית, זכר למעשה בראשית. ספר החינוך (מצוות שמיטת קרקעות, מצווה פ"ד) מוסיף טעמים למצוות השמיטה: מי שמפקיר את שדהו בשביעית לכולם, קונה לעצמו את מידות הוותרנות והביטחון בה'.

ארץ, צמחיה, בעלי חיים ובני אדם מתרעננים ומתחדשים בארץ ישראל בשנת השמיטה.

במציאות בה אנו חיים, רוב העם אינו מתפרנס מחקלאות, והאידיאל הגדול נופל כעול על כתפי החקלאים. בעוד מספר חודשים ניכנס לשנת השמיטה. עלינו להתאמץ ולחשוב כיצד ניישם את הרעיון הנפלא של שנת השמיטה בחיינו. **שבת הארץ לך ואכלו אביוני עמך** צריכים למצוא את ביטויים בחיינו, בחיי הפרט, במשפחה, בקהילה ובעם. לימוד הלכות השמיטה וקיומן, חיוני לשמירת שמיטה כהלכתה, אולם אינו מספיק למי ששואף להתקדם ולהתעלות בשנה זו.

"היחיד מתנער מחיי החול לפרקים קרובים – בכל שבת. "בא שבת באה מנוחה"...

את אותה הפעולה שהשבת פועלת על כל יחיד, פועלת היא השמיטה על האומה בכללה...

שנת שבתון מוכרחת היא לאומה ולארץ".

(הקדמת הראי"ה קוק לשבת הארץ)

הרב משה שפטר, רב קיבוץ כפר נציון ור"מ ביישיבת בני עקיבא נתיב מאיר.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il